

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ

Анотація. Визначено економічну сутність депозитної політики як складової формування ресурсної бази банків в сучасних умовах; проаналізовано сучасний стан вітчизняного депозитного ринку.

Аннотация. Определена экономическая сущность депозитной политики как составляющей формирования ресурсной базы банков в современных условиях; проанализировано современное состояние отечественного депозитного рынка.

Annotation. The essence of economic policy as a component of the deposit formation of the resource base of banks in modern conditions is determined; the current state of the domestic deposit market is analyzed.

Ключові слова: банк, депозит, банківські ресурси, депозитна політика.

Депозитна політика повинна бути взаємопов'язана із кредитною політикою і забезпечувати реалізацію останньої. Вкладні кошти є найбільш вагомою частиною ресурсної бази банків, яка в кілька разів перевищує його власні кошти. Частка залучених коштів у різних банках коливається від 75 % і вище. Одним із пріоритетних напрямів стратегії розвитку діяльності банків та вітчизняної економіки загалом на сучасному етапі є підтримка ресурсної бази банків на достатньому для їх ефективного функціонування рівні. При цьому дуже важливим залишається питання залучення оптимального обсягу депозитних ресурсів на оптимальний строк. Саме ці факти дають змогу стверджувати, що дослідження та вдосконалення депозитної політики банків є, безумовно, актуальними на сучасному етапі економічного розвитку. Сучасна банківська практика характеризується великим розмаїттям вкладів, депозитів і депозитних рахунків. Це пояснюється прагненням банків в умовах сегментованого висококонкурентного ринку найповніше задовольнити попит різних груп клієнтів на банківські послуги і залучити їх заощадження та вільні грошові капітали на банківські рахунки [1].

Економічній сутності депозитної політики, її формуванню і напрямам вдосконалення приділяється увага з боку вітчизняних науковців. Ю. Галицьська акцентує увагу на завданнях депозитної політики, визначає фактори, які мають бути враховані під час її формування та здійснення.

Значні розробки у визначенні депозитів у складі ресурсної бази сучасних банківських інститутів здійснили такі зарубіжні економісти, як Г. Айленбергер, Р. Еллер, П. Роуз, що аналізували проблеми формування депозитних вкладів у структурі ресурсної бази банку з двох позицій: управління банківським капіталом і управління зобов'язаннями банку.

Метою даної статті є дослідження депозитних ресурсів банківських установ для визначення пропозицій щодо підвищення ефективності їх депозитної політики в умовах зростаючої конкуренції на грошово-кредитному ринку України.

Для реалізації зазначеної мети вирішуємо такі завдання:

дослідити економічну сутність та роль депозитної політики банків;

дослідити сучасний стан депозитного ринку та визначити проблеми його функціонування;

на основі дослідження сучасного стану депозитного ринку запропонувати рекомендації щодо шляхів збільшення депозитних ресурсів банків.

За результатами різноманітних поглядів науковців з приводу цього поняття, доцільним, на думку автора, є таке визначення: депозитна політика – це комплекс заходів банку з формування портфеля депозитних ресурсів, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення конкурентних позицій на даному сегменті ринку і забезпечення стійкості і надійності ресурсної бази [2]. Для ефективного проведення депозитної політики необхідна чітка послідовність дій з приводу її розробки та функціонування. Саме з цією метою в роботі була запропонована уточнена структура етапів реалізації депозитної політики, яка ґрунтується на принципах економічної доцільності та узгодженості, що наведені на рис. 1.

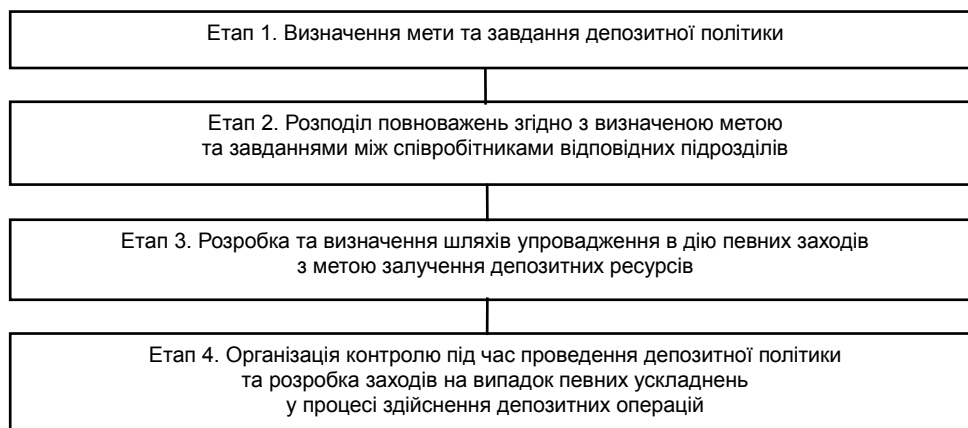

Рис. 1. Етапи здійснення депозитної політики банку

З метою формування певних рекомендацій щодо збільшення ресурсної бази банків за рахунок депозитних ресурсів необхідно проаналізувати стан депозитних ресурсів на фінансовому ринку України, результати яких наведено на рис. 2.

Обсяг залучених вітчизняними банками депозитів станом на 01.01.2009 року склав 248 494 млн грн, у тому числі: обсяг строкових коштів юридичних осіб – 73 352 млн грн, та обсяг строкових коштів фізичних осіб – 175 142 млн грн. За результатами 2009 року обсяги депозитів як юридичних, так і фізичних осіб зменшилися, а саме на 22 841 млн грн та на 19 941 млн грн відповідно. Таке зменшення характеризується підвищенням недовіри до банківської системи з боку населення у зв'язку з пануванням кризових явищ в економіці. За підсумками 2009 року продовжувався спад обсягів залучених коштів юридичними особами, який становив 50 511 млн грн, але вже за результатами 2010 року прослідковується тенденція до збільшення обсягу депозитів, який склав 55 276 млн грн. Станом на 01.01.2011 року відбулося значне зростання обсягу депозитів фізичних осіб у банках України за підсумками 2010 року збільшився на 60,6 млрд грн, або майже на третину (28,8 %), і станом на 1 січня 2011 року склав 270,7 млрд грн [3].

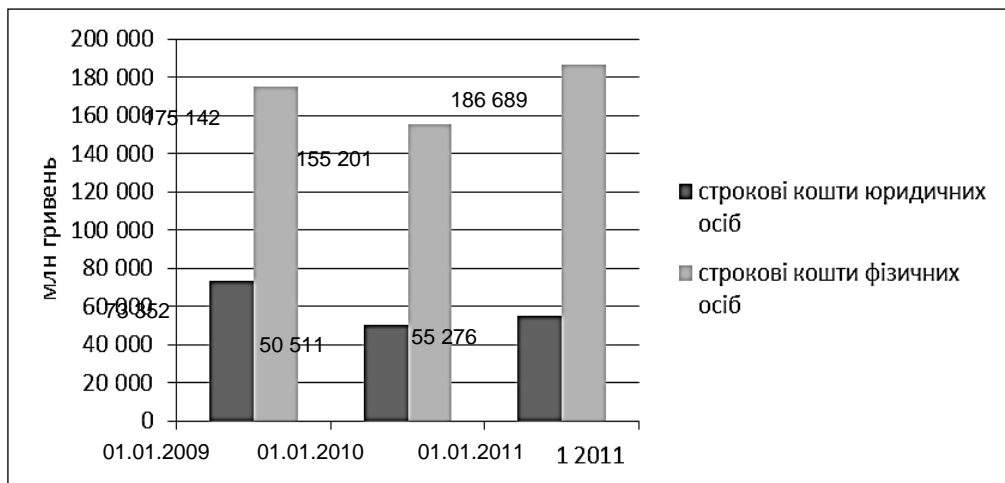

Рис. 2. Обсяг депозитів, залучених банками України, млн грн

Аналіз обсягу депозитів фізичних осіб показав, що 2008 рік характеризується зростанням депозитів (як і їх сукупного обсягу), а в 2009 році їх обсяг скоротився. Це, як вже було зазначено, пов'язано зі зменшенням довіри населення у зв'язку з фінансовою кризою. Для того щоб підвищити довіру до банківської системи, необхідно:

- стабілізувати та поліпшити політичну ситуацію в країні;
- ефективно використовувати можливості держави щодо рекапіталазації проблемних банків;
- відновити довіру населення до національної грошової одиниці України, стабілізувавши її курс;
- банкам зосередитися на своєму іміджі в суспільстві, адже репутаційний ризик у даний час є найбільш загрозливим, а репутацію банку створює його персонал;
- вжити заходів щодо поліпшення якості банківського капіталу;
- знизити рівень проблемних активів;
- запровадити жорсткі санкції до банків, що здійснюють неповернення депозитів і затримку платежів клієнтів;
- створити нові, вигідніші для вкладників пропозиції, удосконалюючи тим самим власні банківські послуги.

Тому банкам необхідно постійно підтримувати високий рівень сервісу клієнтів, пропонувати нові депозитні продукти та умови вкладання коштів, щоб утримувати та розширювати існуючу клієнтську базу. До перспективних інструментів реалізації депозитної політики належать: pow-рахунки; superpow-рахунки; вклади, на які дохід нараховується за складними процентами; депозитні рахунки грошового ринку. При формуванні банківських ресурсів банк повинен швидко реагувати на потреби клієнтів з метою їх залучення, орієнтуючись на міжнародні стандарти, практику діяльності провідних банків світу у сфері розширення банківської діяльності й за рахунок нетрадиційних банківських операцій та послуг.

Наук. керівн. Колодізев О. М.

- Література:** 1. Співак С. І. Депозитна політика вітчизняних банків [Електронний ресурс] / Співак С. І. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua. 2. Кожель Н. Основні тенденції змін у структурі вкладів на українському депозитному ринку як свідчення зміцнення довіри до банків / Кожель Н. // Вісник Національного банку України. – 2004. – № 11. – С. 43–58. 3. Зобов'язання банків за коштами, залученими на рахунки суб'єктів господарювання та фізичних осіб // Бюлетень Національного банку України. – 2009. – № 9. – С. 137–139. 4. Тертична Н. В. Удосконалення механізму формування депозитної політики в банках України [Електронний ресурс] / Тертична Н. В. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua. 5. <http://www.bank.gov.ua>.